

Srđan Vučinić

DUŽAN SAM DA PIŠEM SVE ŠTO SAM VIDEO, ČEMU SAM SVEDOČIO TE GODINE PRESTUPNE...

(odlomak iz rukopisa)

Dužan sam da pišem sve što sam video, čemu sam svedočio te godine prestupne čije su se cifre ukršteno rimovala i udvajala kao kob ogledala. Kada se pošast valjala poput nevidljivog oblaka s Dalekog istoka, nošena uzburkanim okeanima i zmijolikim drumovima, nošena kruzerima i teretnim brodovima, čarter-letovima i interkontinentalnom železnicom... sve dok se jednog jutra nije iskrcala na obale Mediterana, lako prodrila u nebranjene luke i naselja i stala da seje groblja. Iste godine kada se, koji mesec ranije, druga smrtonosna boljetica ušunjala kroz oronule kapije organizma moje drage tetke, slomivši prethodno sve linije odbrane, smaknuvši stražare bez otpora, na spavanju; i zacarivši se, podmuklo stala svuda da šalje telegrame smrti, kanalima njezine krvi i limfe.

I, kada su lekari već odustali od hirurškog zahvata, vidim sebe kako, opet i opet, moljakam i nagovaram žene da dođu da se staraju o tetki, njenoj higijeni, ishrani, odevanju i o bezbednosti njenoj. Jer beše spominjala, sve življe, skok sa terase kao smisleno i jedino rešenje, oslobođenje od vlastite patnje i bolova koji tek stidljivo počеше. I vidim, po koji već put, kako bezglavo jurcam do domova zdravlja, ambulanti i apoteka po upute i lekove, do pošta i banaka po priznanice i penzije, i do samoposluga i tržišnih hramova po živežne namirnice, sredstva za higijenu, seni pelene, dok mi u ušima odzvanjaju lude reči neznanaca iz pijačnih redova, o novom virusu što je u evropskoj tvrđavi proletos upravo buknuo, i baca je na kolena poput crne smrti iz srednjega veka.

A vidim ubrzo i prve razdore sa tetkom, i čujem je dok ulazim u njen stan kako mi iz spavaće sobe, još uvek gromkim glasom, osorno dovikuje: *Šta mi dovodiš te ženturače!? Ako hoće da pospremaju i bacaju u smeće sve, nek idu svojoj kući, nek tamo bacaju... Jesi me čuo?!... Gledam je kako na sebi, gordo kao ordenje, nosi babin pulover, rekao bih robu iz prvih komisiona, kupljenu polovinom prošloga veka, sada skroz bušan i umoljčan kao da je sve ofanzive pretekao. Okrećem se od fronclia na njoj, upravljajući pogled ka TV ekranu: milanski trg, osunčan i pust tačno u podne, tek jato golubova njime proleti; snimak vojnog konvoja: ova kilometarska kolona, stišano komentariše spiker, prevozi leševe iz staračkih domova u Bergamu i Breši, pomrle u protekloj noći... I mada sve više gubim strpljenje i razum svoj u svakodnevnom boju sa tetkom, katkad ne mogu a da se ne zadivim hiperbolama što joj se u afektu prosipaju kao zrnevlje iz ruševne utrobe. Kada najednom uzvikne: *Ala ždere ova Aždaja, kô mećava!*, osmatrajući boljeticu što joj iz donjeg stomaka pupi; ili kada povodom jedne davne simpatije, nepojmljivo nabusitog tipa, nekome jetko u telefon odbrusi: *Oprostila bih mu i da je pola sveta pobio!* Ulazeći jutrom u njen stan,*

prestravljeno je slušam: nizove nepovezanih rečenica o pretponoćnim njenim furioznim izletima do kafića prekoputa ulice, gde omamljena analgeticima i čašicom vinjaka, u si-vožutom žaketu iz doba Žilijet Greko, nemarno ogrnutom preko spavačice, uveseljava osoblje i preostale goste...

Ali i ove avanture vidim sad kako netragom nestaju nakon prvih slučajeva pošasti u našoj državici; sa zakrabuljenim licima lekara iz Kriznog štaba, kao i uplakanim njuškama političara na TV-u, te prvim patrolama vojske i policije na crnim konjima ispred vitalnih institucija, tim trapavim konjanicima s automatskim puškama prebačenim preko prsa, verovatno da bi njima kosili nadolazeće legione neznanog virusa. I vidim sebe, zatečenog i ulovljenog, kako ostajem sa tetkom u senovitom lavirintu njenoga stana, u prvim danima policijskog časa. Osluškujući u dugim noćima, sada kada gotovo niko ne može pozvoniti na naša vrata, njena buncanja u snu i plimi košmara; čitajući joj u gluhoti večeri milionskog karantina, uz čkiljavu svetlo lampe, imena naših umrlih srodnika te porodičnih prijatelja, sva ubeležena u razbacanim crkvenim kalendarima za mnoga godišta, njihove datume smrti odmah pored imena svetaca i praznika. I čitam, januar, Sveti Grigorije Niski, umro Dragiša... a tetka dodaje... *galamdžija*; mart, na Svetu mučenicu Evgeniju minu strina Đina... *ehh, namiguša jedna*; april, na Prepodobnog Nikona ode Jevrem... *fukara, makar stoput naš bio*; april, na Lazarevu subotu upokoji se Stevica... *gad jedan!*; juli, na Svetu mučenicu Agripinu umre Ljubiša... *duša moja*; oktobar, na Svetu Pelagiju prestavi se Jolanda... *suklata neopevana*... I pred jutro se budim slušajući je: u blagoj vrućici, dok pada iz more u moru, prepire se nemušto sa svim pokojnicima skupa; šapćući više na njih, ponekog opsuje, nasrtljivce tera kao pse od sebe. I zureći u taj lik, dok menjam pelene i plahte pod njom, razabirem da s njom nestaje zadnji iz moje bliže familije, poslednja ona, koja me je pamtila dok sam bio dete, i tepa mi još i sad kao balavcu od pet godina; i taj balavac koji je u vagon-restoranu voza do Splita tako blesavo imitirao svoje idole iz stripova, čega se jedino ona sećala, umire sad u ovoj prepotopskoj crvotočnoj postelji, stopljen s njenim podivljalim tkivima, i uspomenama... Ali dan proleće hitro, i jedva primetim zadnje sunčeve zrake kako se na ogradi balkona već praštaju s nama. Sedam u pocepanu fotelju, sklopim oči i usnim načas tetkinu Aždahu: kako se nadvija nada mnom palacajući dugim jezikom, gadnoga belog trbuha osutog sivim tačkicama, i čujem glas jeddan iza kako mi grmi kao sedam gromova: *Pazi! Ovo je predokus opšteg skončanja*...

I ugledam opet tetku zbunjenu, zatečenu čim jutrom počnem ulaziti u njenu sobu sa belom kljunastom maskom navučenom na nos i usta. Jer podozreva tada da sam ja možda neko drugi, maskiran u njenog bratanca, njenog malog Miku, te da je taj neznanac došao da je vara i obmanjuje; ili da sam se, možda, pod tom krinkom preobrazio u drugog, ukrstivši svoju narav, i glas i lik, sa nečastivim samim u njegovoj nepostojanosti...

I noći se, sve više jedna nalik drugoj, spuštaju nepomične, narkotinizirane nad našim gradom; i dok se u okolnim prozorima pale svetla, ostajem u tami sobe gledajući snimke sa TV-a: lelujanje šatorskih krila poljske bolnice u njujorškom Central parku, stotine mrtvih što ih bez obreda spaljuju na trgovima u Nju Delhiju, ljudske prilike na respiratorima, u komi, kako leže po pretrpanim hodnicima rimskih bolnica, oružane su-

kobe maskiranih i nemaskiranih kartela na severu Meksika... Na ekranu televizora, kroz plavičaste tonove koji promiču, ogleda se pri samom vrhu tetkina silueta u postelji: vidim je kako se grči, skuplja u sebe, trzajući se nekontrolisano. Opušta se i zateže njeno telo, isprekidano dišući, u čelu gorostasne, dirljivo barokne kompozicije, Agonije čovečanstva. I osećam dah na hiljade njih što u ovim trenucima umiru, i umirući naviru u našu sobu. Palim najzad lampu u uglu, prelećem pogledom po izrovašenom nameštaju kao da nešto tražim. Pitam se: a koje su knjige za sve njih otvorene, i gde će napokon biti upisani; i divim se kako Upisivač uspeva da sudi bez greške tolikim rojevima mrtvih koji su sada tek zaudarajuća telesa, žurno ubacivana u jeftine plastične vreće...

I otpočinje intubirani Vaskrs, i Veliki petak uoči njega, bez ijedne liturgije, večernje i carskih časova, jer stupi na snagu najduži, osamdesetčetvoročasovni karantin, sa sedam miliona duša zasužnjenih u svojim domovima, zaglavljenih u limbu vlastitih ispraznosti, i očaja; s pustom zvonjavom što razleže se od Saborne do Vaznesenjske crkve. Jedna za drugom, stižu mi vesti o umrlim rođacima u unutrašnjosti, kao rukom odnetim za svega nekoliko dana; i pohode me slike njihovih praznih opela na koja neću uspeti da odem, i grumenja žute spržene zemlje koja neću stići da bacim za njihovim barkama. Pod žiškom svetlosti praskozorja, kao i pod tinjajućim rumenilom sutona, prati me sa zida, s ikone, sleđeni osmeh živoga našeg sveca; i vojske njegove sad vidim, kako u ad gone i zaptvaraju veliku Aždahu, koja se zove đavo i sotona, skupa sa njezinim legionima kusah i repatih...

I ugledam svoju priliku kao pregaženu i tuđu, usnulu u mome stanu i postelji. Ne znam ni koje je doba dana, ni vek ni godina, a glas jedan bez kraja mi bubnja u uho: *Preni se i bdij!* I budim se u trenu, shvatajući da sam se uspavao, strašno!, dok telefon zvrji li zvrji, i javljam se najzad držeći slušalicu pokisao skroz, jer mi komšijin piskutavi glas sapštava kako je morao zvati hitnu pomoć i vatrogasce, pošto je tetka moja dugo zapomagala celim spratom, verovatno iz predsoblja gde je pala. I vidim, ubrzo zatim, ljubazne uniforme kako me voze noću, usred policijskog časa, gradom onemelim i obnevidelim, što se oglašava još samo lavežom kućića. A na ulazu u tetkinu zgradu, u zakrčenoj uličici dočekuju nas spasilačke službe, rotaciona svetla, šlemovi i sirene. I četiri živa stvora ukrug poređana sačekuju me: na jednom, u crvenoj rizi sa plamenovima, lice štakora; na drugom, u sinjoj rizi sa ukrštenim mačevima, lice buldoga; na trećem, u beloj rizi sa uzdignutom gujom i crvenim krstom, lice krastače; na četvrtom, u penjoaru obraslom maljama, nafrakano žensko lice komšije i njegove ručice deteta. Deru se na mene svi uglas, poput raštimovanih alarma i pokvarenih trubljii. Urlaju sve jače i jače, tako da im ne razabirem više ni reči, ne vidim konture umnoženih, razlivenih lica, i ne razumem pokrete razmahanih ruku kojih sad imaju po pet, šest i deset. Začujem tada, najednom, nečiji glas, blag i tih kao voda, koji mi kaže: *Uzdigni se i bdij!*...

I osetim kako se već uzdižem iznad trošnih načičkanih zgrada, kao i pustog osvetljenog parka i trga, i potonulog kvarta i grada; uzdižem se lagano ali nepovratno, tako da mi stopala zaboravljaju čvrstinu tla, a telo sigurnost oslonca, silu teže. Ali ja se uznosim sve više, iznad oblaka što pasu i mekeću bezbrižno kao puštena stada, i iznad ozon-

skog omotača, sveg izgrizenog i u ritama, i lopte Zemljine što plovi oko svoje ose, čađavoplava i tmastozelena. Ugledam tad, tik ispod sebe, starca plamenih očiju, sa kupama leda u bradi i kosi: jednom nogom stoji na kopnu, drugom u moru, a štapom svojim zašljenim oslanja se o gorske masive i lance. Energičan i prek, liči mi odavde na kakvog sumanutog planinara ili speleonauta; i spazim ga kako mi pokazuje nešto uzdignutim štapom, kao da mi dovikuje: *Gore, još nagore!* Shvatim tad da mi pokazuje kako se uznosim tamo gde časovnika ni vremena više nema i ne može ih ni biti. U trenu primetim da sam se skupio, sažeo ceo u jednu tačku u kojoj nema više ni mojih ruku ni nogu, ni trupa kao ni genitalnih produžetaka. Nemam glavu i ne osećam više ukuse ni mirise, ne mogu čuti ni videti; i nemam olovku kojom bih sve to zapisao, ali šta će mi olovka kad više ni prstiju ni dodira nemam. Pa ipak mogu, poput nevidljive amebe, primati bezbrojne nadražaje i kroz njih biti spojen sa čitavim svemirom, pulsirajući zajedno s njim, šireći se kroz čestice svetla, preplavljen blaženstvom kakvo nikada na svojoj Zemlji nisam mogao osetiti, za koje nemam reči ni predstave, nego tek...

Ustaaj, lenštino, dovikuje mi tetka, ustaaj! Mast da mi utrljaš, supu da podgreješ, onu kokošju od juče, i na bok da me okreneš... Ustaaj, mrcino od deteta, i smak sveta ćeš pre-spavati, i vaskrsenje...